

รายงานผลการถอดบทเรียนเกษตรกรต้นแบบ
ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

อำเภอ.....สนามชัยเขต..... จังหวัด.....ฉะเชิงเทรา.....

ข้อมูล ณ วันที่.....๓๐.....เดือน.....มิถุนายน.....พ.ศ.....๒๕๖๘.....

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลเกษตรกรต้นแบบ

๑. ชื่อ-สกุล นายสมชาย สมาน

๒. เลขประจำตัวประชาชน

๓. ที่อยู่ปัจจุบันที่ติดต่อได้ ..๑๙/๑.ม.๑.ตำบลลาดกระโทง อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา

โทรศัพท์ .. ๐๘ ๙๒๔๔ ๘๙๒๙.....Facebookสมชาย สมาน..... Line

ปีเกิด พ.ศ. ๒๕๐๒

๔. สถานภาพ ☐ โสด ☒ สมรส ☐ หย่าร้าง

๕. ระดับการศึกษา ปริญญาตรี

สถาบันการศึกษา สถาบันการเรียนรู้เพื่อปวงชน

คณะ/สาขาวิชา การพัฒนาชีวิตและประกอบการชุมชน

๖. อาชีพปัจจุบัน

☒ ๖.๑ ประกอบอาชีพการเกษตรเพียงอย่างเดียว

☐ ๖.๒ ประกอบอาชีพการเกษตร และประกอบอาชีพอย่างอื่นนอกเหนือจากเกษตร

ระบุ.....

๗. รายได้จากการประกอบอาชีพการเกษตร๑,๓๕๐,๐๐๐..... บาท/ปี

๘. เป็นเกษตรกรต้นแบบ ศพก. หลัก เมื่อปี พ.ศ..๒๕๖๒

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลเกี่ยวกับศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. สินค้าหลัก.....มันสำปะหลัง.....

๒. แปลงเรียนรู้ มีจำนวน๕.....แปลงเรียนรู้ ประกอบด้วย

๑. แปลงเรียนรู้การปลูกมันสำปะหลัง เป็นแปลงที่มีการคัดเลือกพันธุ์มันสะอาด ได้แก่ พันธุ์ห้วยบง และเกษตรศาสตร์ โดยเป็นแหล่งขยายพันธุ์มันสะอาดให้เกษตรกรที่สนใจมาศึกษาดูงานและนำเอาความรู้ และเทคโนโลยีไปปรับใช้ในการทำการเกษตรของตน เพื่อลดการระบาดของโรคใบด่างมันสำปะหลัง เพิ่มผลผลิตและเพิ่มคุณภาพ

๒. แปลงเรียนรู้จุ่มรวบรวมสายพันธุ์สับปะรด ซึ่งรวบรวมไว้มากกว่า ๘ สายพันธุ์

๓. แปลงเรียนรู้การใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพ ระบบการให้น้ำ แบบระบบน้ำหยด

๔. แปลงเรียนรู้การเลี้ยงชันโรงเพื่อการเกษตรที่ยั่งยืน

๕. แปลงเรียนรู้การปลูกปาล์มน้ำมัน

๓. ฐานเรียนรู้ จำนวน.....๕.....ฐานเรียนรู้ ประกอบด้วย

ฐานเรียนรู้ที่ 1 : การผลิตท่อนพันธุ์มันสำปะหลังคุณภาพดี

การผลิตท่อนพันธุ์มันสำปะหลังคุณภาพดี มีการคัดเลือกสายพันธุ์ที่มีความเหมาะสม คุณภาพดี ให้ผลผลิตมาก มีการป้องกันกำจัดโรคก่อนปลูกโดยการแช่ท่อนพันธุ์มันสำปะหลังด้วยสารป้องกันกำจัดเชื้อรา

ฐานการเรียนรู้ที่ 2 : การทำน้ำหมักชีวภาพ

เป็นการเรียนรู้ในการทำปุ๋ยหมักชีวภาพ จากเศษวัสดุทางการเกษตรเพื่อลดต้นทุน และเพื่อการลดการใช้สารเคมี เช่น น้ำหมักจากสับปะรด

ฐานการเรียนรู้ที่ 3 : การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเพื่อการผลิตมันสำปะหลัง

มีการนำเศษวัสดุทางการเกษตรมาเพิ่มมูลค่าโดยการแปรรูป เพื่อสร้างการเรียนรู้เทคโนโลยีใหม่ๆ

ฐานการเรียนรู้ที่ 4 : การเพาะเลี้ยงเห็ดนางฟ้า

เพื่อให้เกษตรกรที่สนใจนำเห็ดนางฟ้ามาใช้ในการลดต้นทุนการผลิตด้านการใช้ปุ๋ย และจำหน่ายเป็นรายได้เสริม

ฐานการเรียนรู้ที่ 5 : การเลี้ยงชันโรง

เพื่อส่งเสริมให้เลี้ยงชันโรงเพื่อช่วยในการผสมเกสรของพืช และเป็นอาชีพเสริม

๔. หลักสูตรการเรียนรู้ จำนวน.....๑๑.....หลักสูตร ประกอบด้วย

๓.๑ หลักสูตรหลัก จำนวน๕..... หลักสูตร ประกอบด้วย

- การลดต้นทุนการผลิตมันสำปะหลัง
- การใช้สารชีวภัณฑ์
- การคัดเลือกพันธุ์มันสำปะหลัง
- การปรับปรุงบำรุงดิน
- การแปรรูปมันสำปะหลัง

๓.๒ หลักสูตรบังคับ จำนวน๓..... หลักสูตร ประกอบด้วย

- บัญชีครัวเรือน
- เศรษฐกิจพอเพียง
- ทฤษฎีใหม่และเกษตรผสมผสาน

๓.๓ หลักสูตรเสริม จำนวน๓..... หลักสูตร ประกอบด้วย

- การเชื่อมโยงตลาด
- การเลี้ยงแพะ
- การเลี้ยงชันโรง

๓.๔ หลักสูตรที่มีความโดดเด่นของ ศพก. (ให้ระบุมาจำนวน ๑ หลักสูตร พร้อมระบุวัตถุประสงค์ เนื้อหา และรูปแบบการถ่ายทอดความรู้)

หลักสูตรเด่น คือ เทคโนโลยีการลดต้นทุนการผลิตมันสำปะหลัง นายสมชาย สมาน เป็นเกษตรกรต้นแบบที่มีความรู้ความสามารถทักษะ ในการถ่ายทอดความรู้ ในด้านการลดต้นทุนการผลิตมันสำปะหลัง สับปะรด ยางพารา ปาล์มน้ำมัน ยูคาลิปตัส และประสบความสำเร็จ ในการผลิตมันสำปะหลัง ซึ่งมันสำปะหลังที่ผลิตส่วนใหญ่ จะเป็นพันธุ์ห้วยบง และเกษตรศาสตร์ ๕๐ โดยจะใช้เทคนิควิธีการคัดเลือกพันธุ์มันที่ดี และใช้น้ำหมักชีวภาพ ปุ๋ยอินทรีย์เพื่อทดแทนการใช้ปุ๋ยเคมีจนเป็นที่ยอมรับของเกษตรกรในพื้นที่ สามารถเป็นแบบอย่างให้กับเกษตรกรรายอื่น ๆ ในชุมชน ได้เป็นอย่างดี

วัตถุประสงค์ของหลักสูตร

- ๑) เพื่อให้เกษตรกรมีความรู้และทักษะในการลดต้นทุนการผลิตมันสำปะหลังอย่างยั่งยืน
- ๒) เพื่อส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมการเกษตรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
- ๓) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและรายได้ของเกษตรกร
- ๔) เพื่อส่งเสริมการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้จากเกษตรกรต้นแบบสู่เกษตรกรรายอื่นเนื้อหาหลักสูตร

เนื้อหาหลักสูตร

ภาคทฤษฎี

- ๑) ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับต้นทุนการผลิตมันสำปะหลัง
- ๒) การเลือกพันธุ์มันสำปะหลังที่ให้ผลผลิตสูงและต้านทานโรค
- ๓) หลักการเตรียมดินและการปลูกที่ถูกต้อง
- ๔) เทคนิคการใช้ท่อนพันธุ์คุณภาพ
- ๕) การใช้ปุ๋ยอินทรีย์และน้ำหมักชีวภาพเพื่อลดการใช้ปุ๋ยเคมี
- ๖) การจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน (IPM)

๗) แนวทางการจัดการน้ำให้เหมาะสมกับแปลงปลูก

๘) การเก็บเกี่ยวและการตลาดแบบลดต้นทุน

ภาคปฏิบัติ

๑) สาธิตการเตรียมท่อนพันธุ์ที่มีคุณภาพ

๒) การทำปุ๋ยอินทรีย์จากวัสดุในท้องถิ่น

๓) การหมักน้ำหมักชีวภาพสูตรต่าง ๆ

๔) การจัดการแปลงปลูกโดยใช้เครื่องมือช่วยประหยัดแรงงาน

๕) เยี่ยมชมแปลงตัวอย่างของเกษตรกรต้นแบบ

รูปแบบการถ่ายทอดความรู้

๑) การบรรยายพร้อมสื่อประกอบ ถ่ายทอดองค์ความรู้พื้นฐานโดยวิทยากรผู้เชี่ยวชาญหรือเกษตรกรต้นแบบใช้ PowerPoint, วิดีทัศน์, แผ่นพับ หรือโปสเตอร์ เพื่อเสริมความเข้าใจ

๒) การฝึกปฏิบัติในแปลงเรียนรู้ ลงมือปฏิบัติจริงในทุกขั้นตอน เช่น การเตรียมดิน, คัดเลือกพันธุ์, การทำปุ๋ยอินทรีย์ และน้ำหมักชีวภาพใช้เครื่องมือเกษตรจริงในกระบวนการผลิต

๓) การสาธิตและสังเกตการณ์ สาธิตขั้นตอนสำคัญ เช่น การทำท่อนพันธุ์, การจัดการแปลง, การผสมปุ๋ยให้ผู้ใช้ชาอบรมได้สังเกตและซักถามรายละเอียดได้ทันที

๔) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบกลุ่มย่อย ให้ผู้เข้าร่วมแบ่งปันประสบการณ์ ปัญหา และแนวทางปฏิบัติ

๕) การศึกษาดูงานแปลงต้นแบบ เยี่ยมชมแปลงของเกษตรกรต้นแบบที่ประสบความสำเร็จ ซักถาม แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเจ้าของแปลงโดยตรง

๖) การติดตามและให้คำปรึกษาหลังอบรม มีการติดตามผลภายหลังการอบรม เช่น ลงพื้นที่ให้คำแนะนำเพิ่มเติม เปิดช่องทางติดต่อเพื่อให้คำปรึกษาต่อเนื่อง เช่น ผ่านไลน์กลุ่มหรือเฟซบุ๊ก และโทรศัพท์

๕. การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการของคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด

เป็นรองประธาน ศพก.ระดับจังหวัด ๒ มีส่วนร่วมในการประชุมคณะกรรมการกรมการ ศพก.และแปลงใหญ่ระดับจังหวัด ให้ข้อมูลสถานการณ์ปัจจุบัน มีส่วนร่วมสามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์การผลิต ปัญหาที่เผชิญ ความต้องการในการสนับสนุน หรือความสำเร็จที่ผ่านมา เพื่อให้คณะกรรมการมีข้อมูลที่เป็นปัจจุบันและครบถ้วนในการวิเคราะห์และกำหนดทิศทางของแผน

๖. การจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. (แผนราย ศพก.) (มีการจัดทำแผนฯ อย่างไรบ้าง ใครบ้างเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผน และให้แนบแผนฯ)

แนวทางการจัดทำแผนพัฒนาศูนย์เรียนรู้จะมีการเชื่อมโยงศูนย์หลักและศูนย์เครือข่ายในการเป็นแหล่งเรียนรู้ โดยเน้นการมีส่วนร่วม พัฒนาไปพร้อมกับ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และให้ความสำคัญทุกศูนย์เครือข่ายและมีการเชื่อมโยงกันอย่างต่อเนื่อง เน้นการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ ๆ มาร่วมการขับเคลื่อนการพัฒนาศูนย์เรียนรู้ วิเคราะห์และมาตรการลดความเสี่ยงในการพัฒนา ศพก. ที่จะเกิดขึ้น ร่วมกันวิเคราะห์ Pain Point รวมถึงมีการใช้เครื่องมือ Model Canvas ในการวางแผน ศพก.

การจัดทำแผนราย ศพก. นั้น มีผู้มีส่วนร่วมดังนี้

- ๑) ประธาน ศพก. สนามชัยเขต
- ๒) ประธานศูนย์เครือข่าย ศพก.
- ๓) คณะกรรมการแปลงใหญ่ระดับอำเภอ
- ๔) เกษตรกรผู้นำ
- ๕) เกษตรอำเภอและเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงาน ศพก.

๖) หน่วยงานภาคี เครือข่ายต่างๆ ที่มีส่วนร่วมในงาน ศพก. ทั้งภาครัฐและเอกชน

ภาคผนวก 3.2															แผน ราย ศพก.		
แผนปฏิบัติการบูรณาการขับเคลื่อนการดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)																	
อำเภอสามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา ประจำปีงบประมาณ 2568																	
ชื่อเกษตรกรต้นแบบ นายสมชาย สมาน สินค้าหลัก มันสำปะหลัง																	
จุดเด่น องค์ความรู้ของประธาน ศพก.																	
กิจกรรม	ปริมาณ	หน่วย	งบประมาณ	ระยะเวลา												หมายเหตุ	
				ต.ค.67	พ.ย.67	ธ.ค.67	ม.ค.68	ก.พ.68	มี.ค.68	เม.ย.68	พ.ค.68	มิ.ย.68	ก.ค.68	ส.ค.68	ก.ย.68		
1. การเตรียมการ																	
-ประชุมหารือคณะกรรมการ ศพก.และเครือข่าย				←													
-ร่วมกันวิเคราะห์เพื่อการพัฒนา ศพก.				←													
- กำหนดแนวทางพัฒนาและแผนการดำเนินงาน				←													
- พัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้				←													
2.พัฒนาศักยภาพของ ศพก. และศูนย์เครือข่าย																	
2.1 ประเมินศักยภาพ ศพก.หลัก				←													
เสนอแผนขอรับจัดสรรงบประมาณ กิจกรรมพัฒนาศักยภาพ ศพก.																	
2.2 พัฒนาศูนย์เครือข่าย				←													
- คัดเลือกรับรองศูนย์เครือข่าย				←													
- วิเคราะห์ศูนย์เครือข่าย				←													
- ปรับปรุงพัฒนา ฯลฯ				←													
2.3 ปรับปรุงฐานเรียนรู้																	
ปรับปรุงภูมิทัศน์																	
-เครื่องสูบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์				←													
-จัดรวบรวมสายพันธุ์สัตว์ป่า				←													
-การเพาะเลี้ยงแพลง				←													
พัฒนาองค์ความรู้ประธาน ศพก.																	
- ศึกษาการขยายพื้นที่และการเลี้ยงกุ้ง				←													
2.4 จัดกระบวนการเรียนรู้ให้กับเกษตรกรผู้นำ																	
(วสข.ปลูกไม้ค่าสทำกระดาน)				←													
3.สนับสนุนการให้บริการของ ศพก. และศูนย์เครือข่าย																	
3.สนับสนุนการให้บริการของ ศพก.และศูนย์เครือข่าย																	
3.1 การให้บริการข้อมูล ข่าวสาร				←													
3.2 การให้บริการด้านการเกษตร				←													
3.3 ร่วมงาน Field Day				←													
3.4 การแก้ปัญหาและรับเรื่องร้องเรียน				←													
4. ประชุมคณะทำงานและคณะกรรมการเครือข่าย ศพก																	
1) ประชุมคณะกรรมการเครือข่าย ศพก.ระดับจังหวัด				←													
2) ประชุมคณะกรรมการเครือข่าย ศพก.ระดับอำเภอ				←													
5. พัฒนาทีมงาน																	
- การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อการพัฒนาตนเองและสมาชิก				←													
6. ติดตามประเมินผลและรายงาน																	
6.1 การรายงานความก้าวหน้า				←													
6.2 สรุปผลการดำเนินงาน				←													

ส่วนที่ ๓ ข้อมูลด้านการเกษตรและการทำงานเป็นเกษตรกรต้นแบบศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. ผลสำเร็จในกิจกรรมทางการเกษตรของเกษตรกรต้นแบบที่มีการนำวิชาการ เทคโนโลยีการเกษตร มาปรับใช้ใน ศพก. จนเกิดผลสำเร็จในการทำเกษตร พร้อมเป็นแบบอย่างให้เกษตรกรในพื้นที่

๑.๑ แร้งบันดาลใจและจุดเริ่มต้น

๑) อะไรคือแรงบันดาลใจในการเริ่มต้นการปรับเปลี่ยนการทำเกษตรแบบเดิม ๆ สู่การทำเกษตรแบบใช้หลักวิชาการหรือเทคโนโลยีในกิจกรรมการเกษตรของท่าน

แรงบันดาลใจในการเปลี่ยนแปลงเกิดจากการที่พบว่า การทำเกษตรแบบเดิมนั้นให้ผลผลิตไม่แน่นอน ต้นทุนสูง ทั้งค่าแรงและค่าปุ๋ย อีกทั้งยังใช้เวลานาน จึงเริ่มมองหาวิธีที่ช่วยให้ทำเกษตรได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น จนได้มีโอกาสได้รับความรู้ด้านวิชาการ เช่น การใช้ปุ๋ยตามผลวิเคราะห์ดิน หรือเทคโนโลยีการให้น้ำ

ทำให้สามารถควบคุมคุณภาพผลผลิตได้ดีขึ้น ลดต้นทุนลงอย่างเห็นได้ชัด ใช้แรงงานน้อยลง และประหยัดเวลา ซึ่งถือเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญที่ทำให้หันมาใช้วิชาการและเทคโนโลยีอย่างจริงจังในการทำเกษตร

๒) ปัญหาหรือความท้าทายอะไรที่ผลักดันให้เกิดการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและการนำเทคโนโลยีนวัตกรรมมาใช้

ในช่วงที่ผ่านมาประสบปัญหาผลผลิตตกต่ำอย่างต่อเนื่อง แม้จะใช้แรงงานและต้นทุนมากขึ้น แต่ผลผลิตกลับไม่ได้เพิ่มขึ้นตามไปด้วย อีกทั้งยังต้องเผชิญกับปัญหาสภาพอากาศแปรปรวน โรคและแมลงรบกวน และต้นทุนปุ๋ยและสารเคมีที่สูงขึ้น สิ่งเหล่านี้กลายเป็นแรงผลักดันให้ต้องเปลี่ยนวิธีคิดและวิธีการทำการเกษตรจากแบบเดิมมาเป็นแบบที่มีหลักวิชาการรองรับมากขึ้น เพื่อเพิ่มผลผลิต เริ่มจากการวิเคราะห์ดินก่อนปลูก เพื่อให้รู้ว่าดินขาดหรือเกินธาตุอาหารใด แล้วจึงใส่ปุ๋ยตามความจำเป็นอย่างถูกต้อง ช่วยลดต้นทุนและให้ผลผลิตดีขึ้น ต่อมานำระบบน้ำมาใช้แทนการรดน้ำแบบเดิม ทำให้ประหยัดน้ำ และควบคุมการให้น้ำได้ตรงกับความต้องการของพืช และการเลือกพันธุ์พืชที่เหมาะสมกับพื้นที่และมีคุณสมบัติทนโรค ทนแล้ง ใช้ปฏิทินการปลูกที่เหมาะสมกับฤดูกาล และมีการเฝ้าระวังโรคและแมลงศัตรูพืชโดยใช้หลักตามคำแนะนำตามหลักวิชาการมาประยุกต์ใช้ รวมถึงการค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง สิ่งเหล่านี้ช่วยให้พืชโตเร็ว แข็งแรง และให้ผลผลิตเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากเดิมที่ผลผลิตไม่แน่นอน ปัจจุบันสามารถวางแผนการผลิตได้แม่นยำมากขึ้น ส่งผลให้รายได้เพิ่มขึ้น ลดความเสี่ยง และที่สำคัญคือสามารถเป็นต้นแบบให้เกษตรกรรายอื่นในชุมชนเห็นผลสำเร็จและนำไปปรับใช้ต่อไปได้จริง

๑.๒ รายละเอียดของการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีที่นำมาใช้ในแปลงเรียนรู้ ฐานเรียนรู้

๑) การทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีการเกษตรใดที่ได้นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตร

ในแปลงเรียนรู้มีการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการเกษตรมาปรับใช้ในหลากหลายด้าน ได้แก่

๑.๑) การจัดการดิน มีการวิเคราะห์ดินก่อนการปลูกพืชและระหว่ปลูกพืช เพื่อทราบค่าความเป็นกรด - ด่าง และปริมาณธาตุอาหารหลัก-รอง จากนั้นจึงใส่ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ ช่วยลดต้นทุนปุ๋ย และเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ปุ๋ย

๑.๒) การจัดการน้ำ ติดตั้งระบบน้ำที่ควบคุมผ่านระบบตั้งเวลา ช่วยประหยัดน้ำ ทำให้ประหยัดเวลา และทำให้พืชได้รับน้ำสม่ำเสมอ

๑.๓) การลดการระบาดของศัตรูพืช ใช้กับดักแมลงและชีวภัณฑ์ทดแทนสารเคมี เช่น เชื้อบีที, เชื้อราไตรโคเดอร์มา และน้ำหมักสมุนไพร

๑.๔) การเพิ่มผลผลิต ใช้พันธุ์พืชที่ทนโรค ทนแล้ง มีผลผลิตสูง และปรับระยะปลูกให้เหมาะสมกับชนิดพืช รวมถึงใช้ระบบปฏิทินการปลูกตามฤดูกาล

๑.๕) การเพิ่มมูลค่า เช่น การทำมันเส้นตากแห้ง การแปรรูปผลผลิตจากชั้นโรง

๑.๖) การใช้เทคโนโลยี เพื่อติดตามสภาพอากาศ วางแผนการเพาะปลูก และแจ้งเตือนโรคแมลงล่วงหน้า

๒) อธิบายขั้นตอนการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมทางการเกษตรของท่าน เพื่อขยายผลงานวิจัยสู่เกษตรกรในพื้นที่ในด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่ๆ นำหลักสูตรที่เกี่ยวข้องมาใช้ในการพื้นที่ เพื่อถ่ายทอดความรู้ให้เกษตรกรที่สนใจ

๒.๑) การทดลองและวิจัยโดยสถานีวิจัยเขาคันทรง มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เรื่องการคัดเลือกสายพันธุ์ และขนาดท่อนพันธุ์มันที่เหมาะสม เพื่อสนับสนุนด้านข้อมูลเทคนิคการผลิตท่อนพันธุ์สะอาดขนาดเล็กในการตัดท่อนพันธุ์ให้มีขนาดเล็กเพียง ๑-๒ ตา เมื่อนำไปปลูกในแปลงแล้วได้ผลผลิตไม่แตกต่างจากการใช้ท่อนพันธุ์ขนาดยาว เพื่อการลดต้นทุนหรือกรณีท่อนพันธุ์มีจำนวนน้อย จะสามารถผลิตหรือขยายพันธุ์ได้มากขึ้น

๒.๒) การทำแปลงเรียนรู้ด้านระบบการให้น้ำพืช แบบระบบน้ำหยดในแปลงสับปะรด เป็นการนำเทคโนโลยีด้านการให้น้ำมาทดลองในแปลงเพื่อให้เกิดผลด้านการพัฒนาคุณภาพผลผลิต โดยมีการรวมรวมสายพันธุ์สับปะรดใหม่ๆเช่น แตงโม MD๒ มะม่วง จินจ้วน เป็นต้น

๒.๓) การนำ BCG Model มาใช้ใน ศพก.

๒.๓.๑) Bio-Economy มีการคัดเลือกมันสำปะหลังพันธุ์ดี แข็งแรง สะอาด ปราศจากโรค การตัดท่อนพันธุ์มันที่มีขนาดเล็ก จะช่วยเพิ่มปริมาณท่อนพันธุ์มันสำปะหลังคุณภาพดี ช่วยเกษตรกรบรรเทาปัญหาการขาดแคลนท่อนพันธุ์มันสำปะหลังจากการระบาดของโรคและแมลงได้อย่างทันท่วงที

๒.๓.๒) Circular Economy เช่น ทำปุ๋ยจากวัสดุเหลือใช้/ปรับปรุงบำรุงดิน/สร้างมูลค่าเพิ่มจากวัสดุเหลือใช้ Zero waste เป็นต้น การทำไบโอมันสำปะหลังหมักจากเครื่องสับไบโอมันสำปะหลัง สร้างมูลค่าเพิ่มจากวัสดุเหลือใช้โดยการนำวัสดุที่เหลือใช้มาเพิ่มมูลค่า

๒.๓.๓) Green Economy เช่น ลดการใช้สารเคมี /ใช้ปุ๋ยอินทรีย์แทนปุ๋ยเคมี/ การกำจัดศัตรูพืชด้วยวิธีธรรมชาติ ไม่กระทบกับสิ่งแวดล้อม การทดลองใช้ปุ๋ย PGPR ในแปลงปลูกมันสำปะหลังและสับปะรด เพื่อส่งเสริมการเจริญเติบโตของพืช และลดต้นทุนการผลิต ทดแทนการใช้ปุ๋ยเคมีที่มีราคาสูง

๒.๔) การใช้ปุ๋ยซีไเกในแปลงมันสำปะหลังและแปลงสับปะรด เพื่อลดต้นทุนและลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

๓) อธิบายขั้นตอนการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการ

- การเตรียมดิน (ดินดี)

การพิจารณาดิน

- ตรวจสอบคุณภาพของดินมีความเหมาะสมแค่ไหนก่อนตัดสินใจเลือกพันธุ์มันปลูก
- ปริมาณปุ๋ยมูลไก่ที่ใช้เพื่อปรับสภาพและความอุดมสมบูรณ์ของดินขึ้นอยู่กับสภาพความอุดมสมบูรณ์ของดินในแต่ละแปลงนั้น ๆ และต้องหว่านมูลไก่อ่อนการไถเตรียมพื้นที่เพื่อไม่ให้ขี้ไก่ไหลหนีและเป็นอาหารหมักไม่ให้เกิดแก๊ส

การไถ

ไถให้ลึก เพื่อให้ดินสามารถเก็บความชื้นในดินดานให้มากที่สุด หน้าแล้ง ดินที่เก็บความชื้นได้สูงนั้น นับว่ามีความสำคัญต่อพืชที่ปลูก ทั้งนี้เพราะเหตุว่าพื้นที่ดังกล่าวมักได้รับน้ำฝนไม่พอเพียงในฤดูกาลปลูก จำเป็นต้องไถระเบิดดินดานเพื่อเก็บความชื้นและไถให้น้อยครั้งที่สุดเพื่อลดต้นทุน

การหมักดิน

ต้องไถหมักดินเพื่อกำจัดโรค แมลงศัตรูพืช และวัชพืช ก่อนปลูก ๑๐ - ๑๕ วัน (ตากแห้ง) กรณีที่หว่านมูลไก่อ่อนต้องถูกฝนตกใส่ประมาณ ๑ ครั้ง (ต้นฝน) เพื่อให้ขี้ไก่หมดแก๊สก่อน

- การคัดเลือกพันธุ์มันสำปะหลัง (พันธุ์ดี)

พันธุ์มันสำปะหลัง

วิธีเก็บต้นพันธุ์มันควรเก็บไว้ในแปลงมันก่อนไม่ต้องตัดไว้ เพราะหากตัดไว้เกิน ๒๐ วัน ต้นก็จะด้อยคุณภาพ (การจัดการ คือ พื้นที่ ๑๐ ไร่ เว้นไว้ ๒ ไร่ ไว้ทำพันธุ์)

- การเตรียมแปลงปลูก

พื้นที่

ถ้าพื้นที่ต่ำควรยกทรงและหากลาดเอียงไม่ควรยกทรงเพราะจะสามารถรักษาความชื้นในดินได้นานกว่าอายุการสร้างผลผลิตยาวกว่า เพราะทิ้งใบช้ากว่าการฟอร์มหัวจะสวยและดกกว่า ออกหัวได้รอบต้นโดยไม่มีอุปสรรค (ไหลข้างร่อง)

ความชื้น

ต้องไถและจับดูความชื้นของดินก่อนปลูก ถ้ากำดูหากดินมีความชื้นจะติดมือ ถ้าไม่ติดมือดินจะแห้ง หากแห้งก็ควรจะคอยฝนก่อน ไม่ควรรีบปลูกเพราะเสี่ยงกับการตายสูง

การปลูก

- ก่อนปลูกต้องมีการแช่ท่อนพันธุ์ด้วยสารไทอะมิโทแซม+เชื้อรา+สารจับใบ+น้ำหมักขี้หมู เพื่อป้องกันเพลี้ยแป้ง เชื้อรา และเพื่อเก็บความชื้นในท่อนพันธุ์

- ดินดี ปลูกว่าง ประมาณ ๑ เมตร X ๑.๒๐ เมตร
- ดินเลว ปลูกลึก ประมาณ ๑ เมตร X ๑ เมตร
- การตัดท่อนพันธุ์เน้นให้ตัดแบบตรงจะทำให้ท่อนพันธุ์เก็บรักษาความชื้นได้ดีกว่า วิธีการตัดทั้งนี้แล้วแต่ความสะดวก

- การดูแลรักษา (ดูแลดี)

- การบำรุงรักษากอต้นพันธุ์ ตัดแต่งกิ่งให้เหลือ ๑ - ๓ กิ่ง เพื่อให้แสงส่องถึงโคนต้น และทำให้เตียนเพื่อไม่ให้ต้นมันแย่งอาหารกันได้ ถ้าต้นพันธุ์มันไม่เนาสามารถเก็บไว้ได้นาน ๒ ปี อยู่ที่เราบริหารจัดการขุดเฉพาะที่จำเป็นก่อน

- กรณีต้นที่ไม่สวย (ไม่สมบูรณ์) กินอาหารไม่ถึงให้เลือกใส่ปุ๋ยเคมีเฉพาะต้นเพื่อบำรุงรักษาให้มีความสมบูรณ์มากที่สุด

- การใส่ปุ๋ย การกำจัดวัชพืชและศัตรูพืช

- ใส่ปุ๋ยมูลไก่ ๘๐ - ๑๐๐ % เพราะปุ๋ยเคมีดินแข็งไม่ดีถ้าเป็นซีไก่อ จะทำให้แบ่งดีและดินร่วนซุย หัวมันจะมีเปอร์เซ็นต์แป้งสูง

- การกำจัดวัชพืช ก่อนที่คิดจะฉีดยาควรเลือกดูที่จุดคุ้มทุน ไม่ฉีดยาทั้งแปลงและทุกแปลง ฉีดพ่นเฉพาะ บางส่วนบริเวณที่รกมากเท่านั้น เพื่อประหยัดค่าใช้จ่ายและเป็นการรักษาสิ่งแวดล้อม

- การเก็บเกี่ยว

- สุ่มสำรวจดูหัวมันก่อนขุดว่าได้ขนาดได้ขนาดมาตรฐานพอหรือยัง และนำมาคำนวณเปรียบเทียบกับ ต้นทุนที่ลงทุนไปในแปลงนั้น ๆ รอดูราคาของท้องตลาดถ้าราคาไม่ดี คำนวณแล้วไม่คุ้มทุนก็ยังไม่ขุด จะเลือกขุดพันธุ์มันที่เปอร์เซ็นต์แป้งต่ำก่อน

- การบันทึกข้อมูลนับว่าเป็นสิ่งสำคัญที่สุดในการทำอาชีพการเกษตรเพราะจะได้รวบรวมข้อมูล มาเปรียบเทียบรายรับ

- บันทึกรายจ่ายในแต่ละแปลงปลูก เพื่อจะได้นำข้อมูลมาปรับปรุงการบริหารจัดการในแต่ละแปลง

๒. ผลสำเร็จและประโยชน์ที่ได้รับต่อการทำอาชีพการเกษตร: ผลลัพธ์ที่ได้รับจากการนำนวัตกรรม/เทคโนโลยีมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรคืออะไร เช่น ต้นทุน รายได้ ผลผลิต (ใส่รายละเอียดข้อมูลเชิงตัวเลขเพิ่มเติมเพื่อการเปรียบเทียบเชิงประจักษ์ และให้ระบุสินค้าเกษตรที่ทำการผลิตใน ศพก.ของท่าน)

๒.๑ สินค้าเกษตรที่มีการดำเนินกิจกรรมใน ศพก. มีดังนี้

๑) สินค้าเกษตร ด้านพืช ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....๔.....ชนิด ประกอบด้วย

๑.๑) มันสำปะหลัง..พื้นที่ปลูกจำนวน...๓๑...(ไร่-งาน-วา)

๑.๒) ปาล์มน้ำมัน..พื้นที่ปลูกจำนวน...๔...(ไร่-งาน-วา)

๑.๓) ยางพารา..พื้นที่ปลูกจำนวน...๓๑...(ไร่-งาน-วา)

๑.๔) สับปะรด..พื้นที่ปลูกจำนวน...๓๑...(ไร่-งาน-วา)

๒) สินค้าเกษตร ด้านอื่น ๆ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....๑.....ชนิด ประกอบด้วย

๔.๑) ชัณโรง..จำนวน...๕๐๐..กล่อง

๒.๒ ต้นทุนการผลิตสินค้าเกษตรใน ศพก.มีดังนี้ (ระบุต้นทุนการผลิตสินค้าเกษตรหลัก)

๑) สินค้า...มันสำปะหลัง...มีต้นทุนการผลิต ดังนี้

๑.๑) ค่าเช่าที่ดิน เป็นเงิน ๑,๐๐๐ บาท/ไร่

๑.๒) ค่าไถเตรียมดิน เป็นเงิน ๔๐๐ บาท/ไร่

๑.๓) ค่าयर่อง เป็นเงิน ๔๐๐ บาท/ไร่

๑.๔) ค่าท่อนพันธุ์ เป็นเงิน ๖๐๐ บาท/ไร่

๑.๕) ค่ายาฆ่าท่อนพันธุ์ เป็นเงิน ๓๕๐ บาท/ไร่

๑.๖) ค่าปุ๋ยและซีโก้ เป็นเงิน ๑๕๐๐ บาท/ไร่

๑.๗) ค่าฉีดยากำจัดวัชพืช เป็นเงิน ๕๐๐ บาท/ไร่

๑.๘) ค่าแรงงาน เป็นเงิน ๖๐๐ บาท/ไร่

๑.๙) ค่าบรรทุก เป็นเงิน ๖๕๐ บาท/ไร่

รวมต้นทุนการผลิต๖,๐๐๐.....บาท/ไร่

รายได้๒,๕๐๐.....บาท/ไร่

๒.๓ รายได้ของเกษตรกรรต้นแบบ มีดังนี้

๑) รายได้รายวัน (ได้รายวันจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกวันของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ.....ไม่มี.....

เฉลี่ยรายได้วันละ.....-.....บาท/วัน

๒) รายได้รายสัปดาห์ (ได้รายสัปดาห์จากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกสัปดาห์ของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ.....ไม่มี.....

เฉลี่ยรายได้สัปดาห์ละ.....-.....บาท/สัปดาห์

๓) รายได้รายเดือน (ได้รายเดือนจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกเดือนของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ.....ยางพารา, ปาล์มน้ำมัน.....

เฉลี่ยรายได้เดือนละ.....๒๔,๐๐๐...บาท/เดือน

๔) รายได้รายปี (ได้รายปีจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกปีของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ.....มันสำปะหลัง, สับปะรด.....

เฉลี่ยรายได้ปีละ...๒,๑๓๖,๐๐๐.....บาท/ปี

๒.๔ ประโยชน์ที่ได้รับ (ประโยชน์ที่เกิดกับตนเอง เกษตรกรรายอื่น และประโยชน์ที่เกิดกับชุมชนมีอะไรบ้าง)

- ๑) ด้านการลดต้นทุนการผลิตมันสำปะหลัง
- ๒) การคัดพันธุ์มันสะอาด เพื่อป้องกันการระบาดของโรคใบด่างมันสำปะหลัง
- ๓) การใช้เทคโนโลยีเพิ่มผลผลิตและคุณภาพของมันสำปะหลัง
- ๔) มีการประชุมคณะกรรมการอย่างน้อยปีละ ๔ เพื่อวางแผน เป้าหมายการพัฒนา และการบูรณาการกับหน่วยงานอื่นๆ
- ๕) มีศูนย์เครือข่ายด้านการเกษตรทุกด้านกระจายทั่วทั้งอำเภอ
- ๖) สามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ต่างๆให้กับคนในชุมชน และผู้ที่สนใจมาเรียนรู้

๓. ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์:

๓.๑ เทคโนโลยี/นวัตกรรมที่นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรของท่านมีการช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมหรืออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่แปลงเกษตรของท่านและชุมชนอย่างไร

นำแนวคิดการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติมาประยุกต์ใช้ควบคู่กับการทำเกษตร โดยจัดสรรพื้นที่บางส่วนในแปลงเกษตรของตนเองเพื่อปลูกป่าในที่ดินของตนเอง ตามแนวทาง “ป่า ๓ อย่าง ประโยชน์ ๔ อย่าง” ซึ่งช่วยเพิ่มพื้นที่สีเขียว รักษาความหลากหลายทางชีวภาพ และเป็นแหล่งดูดซับคาร์บอน พร้อมทั้งใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับชุมชนในเรื่องการฟื้นฟูระบบนิเวศ การใช้ทรัพยากรอย่างรู้คุณค่า และการทำเกษตรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยมุ่งเน้นการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ การจัดการน้ำอย่างประหยัด และลดการใช้สารเคมีอีกด้วย

๓.๒ ประโยชน์ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (ที่เกิดจากการทำกิจกรรมทางการเกษตร ใน ศพก.)

กิจกรรมทางการเกษตรใน ศพก. ได้นำหลักแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง และ BCG มาประยุกต์ใช้ โดยเฉพาะการใช้ประโยชน์จากวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร เช่น เศษพืช เศษหญ้า มูลสัตว์ และวัสดุธรรมชาติในชุมชนมาผลิตเป็นปุ๋ยหมัก น้ำหมักชีวภาพ และสารป้องกันศัตรูพืชทดแทนสารเคมี ซึ่งช่วยลดของเสีย ลดต้นทุนการผลิต และลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม อีกทั้งยังเปิดเป็นฐานเรียนรู้เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้แก่เกษตรกรในพื้นที่ สร้างความเข้าใจในการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า และเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน

๔. ผลสำเร็จการทำงานให้ชุมชนในฐานะ ศพก. ที่เป็นเชิงประจักษ์

๔.๑ ผลสำเร็จการปฏิบัติงานในฐานะ ศพก. เป็นที่ประจักษ์

๔.๑.๑ มีความรู้เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของพื้นที่

นายสมชาย สมาน ทำหน้าที่ในการถ่ายทอดความรู้เทคโนโลยีการเกษตรเกี่ยวกับการผลิตมันสำปะหลังให้แก่เกษตรกรในชุมชน โดยเมื่อได้รับองค์ความรู้และเทคโนโลยีใหม่ ๆ จะนำมาวิเคราะห์และลองทำเองก่อนแล้วจึงนำมาถ่ายทอดให้เกษตรกร โดยได้รับเชิญเป็นวิทยากรให้ความรู้ด้านการเกษตร ดังนี้

- วิทยากรโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมันสำปะหลัง
- วิทยากรถ่ายทอดความรู้เรื่อง การทำปุ๋ยหมักจากวัสดุเหลือใช้
- วิทยากรครูบัญชีอาสา
- วิทยากรโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสับปะรด
- วิทยากรโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตปาล์มน้ำมัน
- วิทยากรบรรยายเศรษฐกิจพอเพียง

๔.๑.๒ การให้บริการในการเป็นจุดอบรม ศึกษาดูงาน และเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ ๙ ไร่ เป็นจุดเรียนรู้ของอำเภอสนมชัยเขตที่มีความเหมาะสม ทำเลที่ตั้งเข้าถึงได้ง่ายและสะดวกต่อการเข้ามาเรียนรู้ มีการวางแผนผังศูนย์ฯ ที่ดี โดยมองเห็นได้ชัดเจน มีสถานที่กว้างขวางสามารถรองรับผู้ที่สนใจเข้ามาเรียนรู้ได้เป็นจำนวนมาก

สิ่งอำนวยความสะดวกในการถ่ายทอดความรู้

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) มีสิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดฝึกอบรม การประชุม การศึกษา ดูงาน ประกอบด้วย

๑) โต๊ะ

๒) เก้าอี้พลาสติก

๓) เครื่องขยายเสียง

๔) ไมโครโฟน

๕) อินเทอร์เน็ตไวไฟ

๖) พัดลมเพดานและพัดลมตั้งโต๊ะ

๗) บอร์ดประชาสัมพันธ์

๘) ชุดผสมปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน

๙) อุปกรณ์ขยายเชื้อสารชีวภัณฑ์

๑๐) ป้ายไว้นิลงค์ความรู้

๑๑) ข้อมูลประจำศูนย์เรียนรู้ เช่น ต้นทุนการผลิตมันสำปะหลัง แผนที่ศูนย์เรียนรู้และศูนย์

เครือข่าย

มีความพร้อมในการดำเนินการจัดอบรมและถ่ายทอดความรู้แก่เกษตรกร เยาวชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง ทั้งในรูปแบบการอบรมภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ รวมถึงการเป็นวิทยากรถ่ายทอดองค์ความรู้ในฐานะเรียนรู้ต่างๆ โดยมีผู้เข้าร่วมศึกษาดูงานใน ศพก. อย่างต่อเนื่อง

๔.๑.๓ การให้บริการด้านการแก้ไขปัญหา เป็นที่ปรึกษาในการแก้ไขปัญหของเกษตรกรในพื้นที่ รวมถึงการรับเรื่องร้องเรียนในพื้นที่

นอกจากเป็นประธาน ศพก.แล้ว ยังเป็นประธานประชาคมหมู่บ้าน มีบทบาทในการให้คำปรึกษาแก่เกษตรกรในเรื่องการจัดการศัตรูพืช การเลือกพันธุ์พืชที่เหมาะสม การจัดการดินและน้ำ และการวางแผนการผลิตตามฤดูกาล รวมถึงทำหน้าที่ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหเฉพาะหน้า และเป็นจุดรับเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับปัญหาการเกษตรในพื้นที่เพื่อนำไปสู่การแก้ไขอย่างเป็นระบบ และตรวจสอบข้อเท็จจริงเบื้องต้นของปัญหาในพื้นที่

๔.๑.๔ การให้บริการด้านข้อมูลข่าวสาร และด้านวิชาการเกษตร

นอกจากเป็นประธาน ศพก.แล้วยังมีบทบาทเป็น อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านอีกด้วย มีส่วนร่วมในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับภาคการเกษตรให้เกษตรกรรับทราบอย่างต่อเนื่อง ทั้งทางกลุ่มไลน์ และการประชาสัมพันธ์การขึ้นทะเบียนเกษตรกรและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกรประจำปี รวมถึงนำข้อมูลด้านวิชาการจากกรมส่งเสริมการเกษตรมาถ่ายทอดอย่างเข้าใจง่าย เพื่อให้เกษตรกรสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในแปลงของตนเองได้จริง

๔.๑.๕ การขยายผลองค์ความรู้สู่การปฏิบัติของเกษตรกร (มีช่องทางในการขยายผลอย่างไร เกษตรกรในชุมชน หรือเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติได้อย่างไร และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติอย่างไร)

เกษตรกรที่ได้ผ่านการอบรมจาก ศพก. ได้นำความรู้ไปใช้ในการพัฒนาการผลิตของตนเอง เช่น นายสามารถ พูนประโคน เป็นเกษตรกรผู้หนึ่งที่เคยเข้ารับการฝึกอบรม และมีความสนใจเรื่อง ของการลดต้นทุนการผลิตเห็ด และเศรษฐกิจพอเพียงได้นำความรู้ที่ได้ไปปรับใช้ในการผลิตเห็ดโรงเรือน เช่น การผลิตฮอโมนไข่ และการทำน้ำหมักชีวภาพ ผลที่ได้รับ คือ การเพิ่มคุณภาพของผลผลิตและลดต้นทุนการผลิตได้

๔.๑.๖ การมีส่วนร่วมในการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ร่วมกับชุมชน หรือหน่วยงานในพื้นที่ ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร มีการบูรณาการกับหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และหน่วยงานในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ใช้พื้นที่ของ ศพก. เป็นสถานที่อบรมถ่ายทอดความรู้แก่เกษตรกร อยู่เสมอ เช่น ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรฉะเชิงเทรา, ธกส., สำนักงานพัฒนาที่ดินฉะเชิงเทรา, ประมงจังหวัด ฉะเชิงเทรา, องค์การบริหารส่วนตำบลลาดกระทิง, สำนักงานเกษตรอำเภอบ้านฉะ, ตรวจบัญชีสหกรณ์, พัฒนาชุมชน อำเภอสนาบชัยเขต เป็นต้น

๔.๑.๗ บทบาทในการเป็นประธานคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อย่างไรบ้าง

มีบทบาทในการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โรงเรียน และชุมชน ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเกษตร และการจัดนิทรรศการวันถ่ายทอดเทคโนโลยี (Field Day) เพื่อพัฒนาเกษตรกรในพื้นที่ให้มีความรู้และสามารถปรับตัวสู่เกษตรสมัยใหม่

๔.๒ ความภาคภูมิใจในการเป็น ศพก.

๔.๒.๑ ความภาคภูมิใจในการดำเนินงานเป็น ศพก. ในการร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาด้านเกษตรในชุมชน
ความภาคภูมิใจในการทำงานตรงนี้คือ การเลือกเป็นผู้ให้ มากกว่าเป็นผู้รับ ให้แล้วเกิดความสุขสบายใจ
การให้ในที่นี้หมายถึงการให้ ทักษะ องค์ความรู้ วิชาชีพ เพื่อสร้างความมั่นคงในชีวิตให้แก่ผู้ได้รับ เพื่อมีชีวิตได้
อย่างยั่งยืนต่อไป

๔.๒.๒ ความเป็นผู้นำและความเป็นจิตอาสา

๑) ความเป็นผู้นำชุมชนในรูปแบบทางการและไม่เป็นทางการ

- ได้รับคัดเลือกให้เป็นประธานศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล
ลาดกระทิงตั้งแต่ปี ๒๕๔๖ จนถึงปัจจุบัน

- ปี ๒๕๔๕ เป็นประธานกองทุนหมู่บ้านบ้านห้วยหิน หมู่ที่ ๑ ตำบลลาดกระทิง อำเภอ
สนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา

- เป็นประธานกลุ่มทำปุ๋ยชีวภาพบ้านห้วยหิน (โครงการSML)

- เป็นคณะกรรมการวิสาหกิจชุมชน ระดับอำเภอ ตั้งแต่ปี ๒๕๕๐

- เป็นกรรมการฝ่ายบริหารและจัดการของเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนวิสัยทัศน์ก้าวไกล
สนามชัยเขตพัฒนา ระดับอำเภอ

- เป็นคณะกรรมการบริหารและสมาชิกขององค์การตรวจสอบอำนาจรัฐ (สากล) ปี ๒๕๕๒

- เป็นประธานจัดงานสงกรานต์และรดน้ำดำหัวผู้สูงอายุของหมู่บ้านห้วยหินทุกปี

- เป็นประธานประชาคมหมู่บ้านห้วยหิน

- เป็นกรรมการวัด/โรงเรียนบ้านห้วยหิน

- อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) และเกษตรหมู่บ้านลาดกระทิง

- เป็นรองประธานแผนยุทธศาสตร์ของ อบต.ลาดกระทิง

- เป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้เรื่องการผลิตมันสำปะหลัง เช่น สำนักงานเกษตรจังหวัด
ฉะเชิงเทรา กศน. และหน่วยงานราชการอื่น ๆ

- เป็นอาสาประชาสัมพันธ์งานเพื่อการพัฒนาของอำเภอสนามชัยเขต

- เป็นประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้ปลูกมันสำปะหลังลาดกระทิง

- เป็นลูกค้าดีเด่นของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ปี ๒๕๕๙

- เป็นเกษตรกรปราดเปรื่องและ Smart Farmerต้นแบบสาขาอาชีพมันสำปะหลัง
(ผลการประเมินเป็น Existing Smart Farmer)

จากการที่มีตำแหน่งต่างๆ ทำให้พบว่าปัญหาของชุมชนและของเกษตรกรนั้นมีหลายด้าน โดยจาก
การเป็นคณะกรรมการศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลลาดกระทิง พบว่าปัญหาที่
เกษตรกรพบ ดังนี้

- ปัญหาการขาดแคลนเงินทุน

- ปัญหาการขาดแคลนแหล่งน้ำ

- ปัญหาการขาดความรู้ด้านการจัดการ ปรับปรุงบำรุงดิน

- ปัญหาการเกิดโรคระบาด

- ปัญหาด้านราคาผลผลิตเกษตรตกต่ำ

๒) การเสียสละต่อประโยชน์ส่วนรวม

นายสมชาย สมนาน เป็นบุคคลที่มีลักษณะเป็นผู้นำด้านอาชีพการเกษตร มองเห็นอาชีพการเกษตร เป็นอาชีพที่ทำรายได้ของครอบครัวมั่นคงและสามารถทำให้ตนเองประสบความสำเร็จและเป็นตัวอย่างแก่บุคคลอื่นๆ ได้รับความเชื่อถือจากทางราชการ และได้รับเชิญให้เป็นผู้นำของกลุ่มเกษตรกรหลายกลุ่ม และเป็นตัวแทนให้เข้ารับการประชุม อบรมจากทางราชการหลายหน่วยงาน เป็นตัวกลางประสานงานระหว่างชุมชนกับทางราชการ เป็นผู้นำทางธรรมชาติได้รับความน่าเชื่อถือจากคนในชุมชน เมื่อเกิดปัญหาของเพื่อนบ้านก็สามารถไกล่เกลี่ยข้อพิพาทได้ และทำมาตลอดจนเป็นที่ปรึกษาของชุมชนทั่วไป เป็นประธานศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีประจำตำบลลาดกระทิง ดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรแบบมีส่วนร่วม และหวังว่าอนาคตข้างหน้าจะพัฒนาเกษตรกรให้เป็นสังคมเกษตรแห่งการเรียนรู้ และพึ่งตนเองได้ในโอกาสต่อไป

๕. ข้อคิดประจำตัวในการทำงาน

“การทำการเกษตรจะปลูกอะไรก็ได้ ที่ปลูกแล้วขายมีกำไร ที่เราทำแล้วถนัด อย่างนี้”
“คนที่มีความฝัน มีเป้าหมายของตัวเองที่ชัดเจน ถึงแม้ว่าจะไปถึงช้า แต่ไปได้ไกลกว่า คนที่ไม่มีเป้าหมายในชีวิต ถ้าเราเพิ่มความขยัน ความอดทน ความกระตือรือร้น อีกนิด อีกนิด ไม่ปล่อยสมหมายใจทิ้งไปวัน ๆ จะบรรลุเป้าหมายแน่นอนครับ”

ส่วนที่ ๔ ผู้ร่วมดำเนินการถอดบทเรียน

๑. ดำเนินงานถอดบทเรียน โดย (ระบุผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานถอดบทเรียน)

นางอัญชนะ เก่งขุนทด เกษตรอำเภอสนามชัยเขต

นายพัลลภ พาโอภาส นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ

นางสาวอภิสันท์ ทานะมัย นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ

ผู้ให้ข้อมูล

นายสมชาย สมนาน ประธาน ศพก. อำเภอสนามชัยเขต

๒. กระบวนการถอดบทเรียน/เครื่องมือที่ใช้

ในการถอดบทเรียนจากการดำเนินงานของ ศพก. ใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชน โดยเริ่มจากการจัดประชุมระดมความคิดเห็น และการสัมภาษณ์เชิงลึก กับเกษตรกรต้นแบบและผู้เกี่ยวข้อง เพื่อนำข้อมูลมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้และวิเคราะห์ร่วมกัน โดยใช้เครื่องมือ เช่น SWOT Analysis เพื่อวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของกิจกรรมที่ดำเนินการ รวมถึงการสังเกตการณ์ ผู้ถอดบทเรียนลงพื้นที่สังเกตการณ์กิจกรรมต่าง ๆ ของ ศพก. โดยตรง เช่น การจัดฝึกอบรม, การดูแลแปลงเรียนรู้, การดำเนินงานของเกษตรกรในแปลงจริง เพื่อเก็บข้อมูล เพื่อเชื่อมโยงองค์ความรู้และประสบการณ์ต่าง ๆ

๓. ปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินการถอดบทเรียน

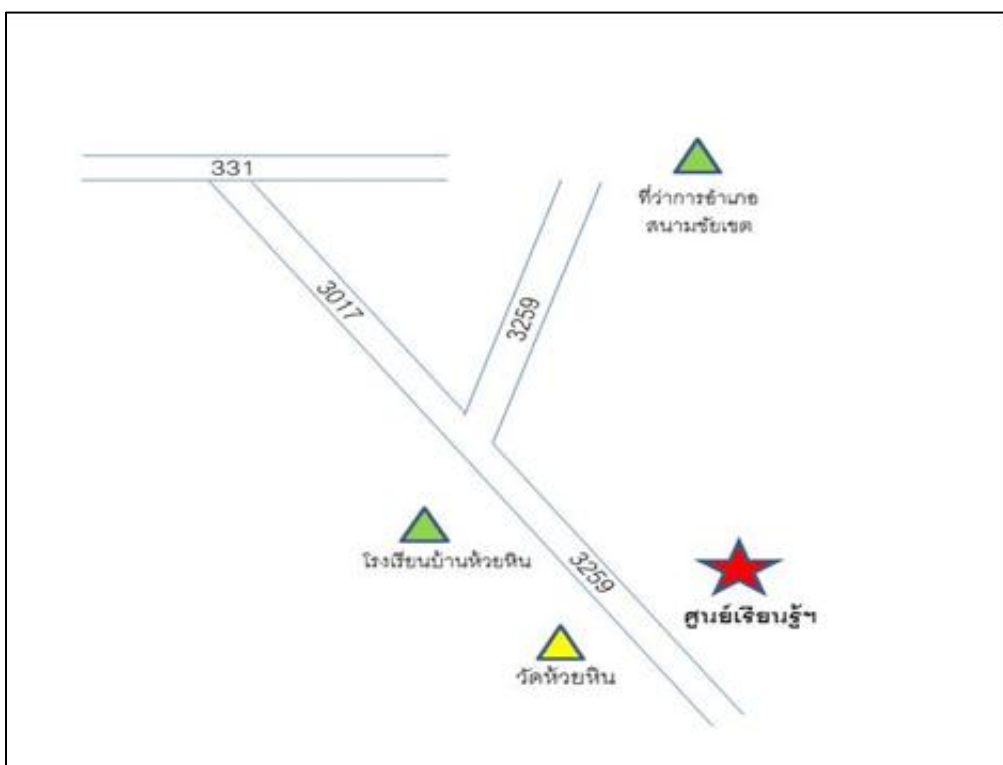
คำถามบางหัวข้อในแบบรายงานการถอดบทเรียนมีความซ้ำซ้อนกันในบางประเด็นทำให้ผู้ให้ข้อมูลยากต่อการเข้าใจคำถาม อาจส่งผลให้ได้ข้อมูลไม่ครบถ้วนและไม่ตรงประเด็น ควรให้คำถามกระชับกว่านี้

ภาคผนวก

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)
ประวัติ ศพก. องค์ความรู้ และกิจกรรม

เดิมศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อำเภอสนามชัยเขต ตั้งอยู่ หมู่ ๑ ตำบลทุ่งพระยา อำเภอสนามชัยเขต มีนายบำรุง ศรีไย เป็นเกษตรกรต้นแบบ และมีสินค้าหลักคือมันสำปะหลัง ต่อมา นายบำรุงไม่ได้มีการปลูกมันสำปะหลังที่เป็นแปลงเรียนรู้ โดยปรับเปลี่ยนไปปลูกพืชอื่นคือ ยูคาลิปตัส ทางคณะกรรมการ ศพก. จึงมติให้ปรับเปลี่ยนที่ตั้งของ ศพก. หลัก โดยร่วมกันพิจารณาคัดเลือกจากสถานที่ตั้งเกษตรกรต้นแบบ ฐานเรียนรู้ และองค์ความรู้ ที่มีความพร้อม และมีในปี ๒๕๖๒ อำเภอสนามชัยเขต ได้ปรับเปลี่ยนและย้ายสถานที่ตั้ง ศพก. หลัก มาเป็นหมู่ ๑ ตำบลลาดกระโทง โดยมีนายสมชาย สมาน เป็นเกษตรกรต้นแบบแทนคนเดิม

พิกัดศูนย์เรียนรู้ฯ : Zone ๔๗ X ๗๖๒๔๗๙ Y ๑๕๐๖๘๐๓ : long ๑๐๑.๔๒๕๙'๖๗ lat ๑๓.๖๑๘๑๓๑

สถานที่

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ ๙ ไร่ เป็นจุดเรียนรู้ของอำเภอสนามชัยเขตที่มีความเหมาะสม ทำเลที่ตั้งเข้าถึงได้ง่ายและสะดวกต่อการเข้ามาเรียนรู้ มีการวางแผนผังศูนย์ฯที่ดี โดยมองเห็นได้ชัดเจน มีสถานที่กว้างขวางสามารถรองรับผู้ที่สนใจเข้ามาเรียนรู้ได้เป็นจำนวนมาก

สิ่งอำนวยความสะดวกในการถ่ายทอดความรู้

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) มีสิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดฝึกอบรม การประชุม การศึกษา ดูงาน ประกอบด้วย

- ๑) โต๊ะ
- ๒) เก้าอี้พลาสติก
- ๓) เครื่องขยายเสียง
- ๔) ไมโครโฟน
- ๕) อินเทอร์เน็ตไวไฟ
- ๖) พัดลมเพดานและพัดลมตั้งโต๊ะ
- ๗) บอร์ดประชาสัมพันธ์
- ๘) ชุดผสมปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน
- ๙) อุปกรณ์ขยายเชื้อสารชีวภัณฑ์
- ๑๐) ป้ายไว้นิลองค์ความรู้ เช่น การทำปุ๋ยหมักไม่กลับกอง, อาการขาดธาตุอาหารของพืช
- ๑๑) ข้อมูลประจำศูนย์เรียนรู้ เช่น ต้นทุนการผลิตมันสำปะหลัง แผนที่ศูนย์เรียนรู้และศูนย์

เครือข่าย

